Brandijzer (kogelvormig) V25598

Dit brandijzer zou gemaakt zijn naar een ontwerp van Franse arts en chirurg Ambroise Paré, vermoedelijk vervaardigd in de tweede helft van de zeventiende eeuw. Het materiaal is smeedijzer. In Ambroise Paré's vertaald en postuum uitgegeven werk *De Chirurgie, ende alle de opera, oft wercken* beschrijft hij de doeleinden voor dit brandijzer. Dit soort model zou hebben gediend voor het behandelen van 'lagophthalmos', een oogaandoening waarbij de ogen niet geheel kunnen sluiten, ook niet tijdens de slaap. Paré beschrijft de oorzaken ervan en hoe de operatie best verliep, waarbij een halfronde incisie in het ooglid gemaakt moest worden. Het brandijzer, dat eerst in het vuur gehouden werd, diende om weefsel, huid of bloedvaten weg te branden of dicht te schroeien (cauterisatie of cautery). Dit soort instrumenten kwamen dan ook dikwijls van pas bij amputaties. Dit exemplaar lijkt echter vrij groot om nuttig te zijn voor een delicate operatie aan de ogen. Toch ziet het ernaar uit dat de lengte nodig was om het brandijzer te kunnen verwarmen in het vuur, en het nadien nog aan een koele kant vast te kunnen houden. Dit exemplaar mist zijn houten handvat, wat het instrument initieel niet heel hygiënisch had gemaakt, aangezien het vermoedelijk ging om een versierd handvat met veel uitkervingen. De ijzeren kogel aan het uiteinde van de staaf diende waarschijnlijk voor het opnemen van warmte, om te voorkomen dat de warmte zou doorvloeien, zodat het instrument nog vastgehouden en gehanteerd kon worden.

K.S. Grooss, *Early surgical instruments* (Leiden: Museum Boerhaave, 2004), 66; 101.

Ambroise Paré, *De Chirurgie, ende alle de opera, oft wercken* (Amsterdam: Cornelis van Breugel, 1636), 470.

Renske Smekens, juni 2024